

УДК 338.22:330.341.1(477)
JEL: O43; O52; R11; Q01
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-10-318-324>

ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ В РАМКАХ КОНЦЕПТУ СМАРТЕКОНОМІКИ

©2025 ЦИМБАЛ Л. І., УНІНЕЦЬ І. М.

УДК 338.22:330.341.1(477)
JEL: O43; O52; R11; Q01

Цимбал Л. І., Унінець І. М. Інституційні механізми та інструменти повоєнної відбудови України в рамках концепту смартекономіки

У статті розкрито теоретико-методологічні засади та прикладні аспекти формування механізмів та інструментів повоєнної відбудови України в межах концепту смартекономіки. Обґрунтовано, що післявоєнне відновлення держави потребує переходу від традиційних підходів до управління до моделей, заснованих на знаннях, цифрових технологіях, інноваційних партнерствах і мережевій взаємодії. Визначено ключові механізми смарт-відбудови, зокрема інституційні, фінансово-економічні, технологічні та соціальні. До інституційних механізмів віднесено створення національної платформи смарт-відбудови, розвиток смарт-регіонів, запровадження цифрових форм публічно-приватного партнерства та відкритих реєстрів для моніторингу проєктів. Здійснено систематизацію інституційних акторів повоєнної відбудови – державних органів, місцевих громад, бізнесу, науково-освітніх установ і громадських об'єднань – з позицій їхньої участі у формуванні смарт-підходів. Відзначено необхідність посилення спроможності громад, партнерства науки, бізнесу та влади, подальшої цифрової трансформації всіх учасників економічної активності. Визначено ключові інституційні виклики, серед яких – слабка координація між рівнями управління, фрагментарність стратегічного планування та недостатня участь громад у виробленні смарт-рішень. Запропоновано модель інституційного забезпечення повоєнної відбудови на основі смарт-спеціалізації регіонів, що поєднує цілі сталого розвитку з інноваційним потенціалом територій. Результати дослідження можуть бути використані для формування політик регіонального розвитку, удосконалення стратегій міського управління та залучення міжнародних партнерів до розбудови смартекономіки України. Визначено, що концепт смартекономіки в повоєнній відбудові України виступає не лише як стратегічна рамка модернізації, але і як практичний інструмент трансформації економічної системи, орієнтований на цифрову інтеграцію, ефективне використання ресурсів та підвищення якості життя населення.

Ключові слова: смартекономіка, повоєнна відбудова, інноваційний розвиток, цифрова трансформація, смарт-фінансування, публічно-приватне партнерство, регіональна політика, смарт-спеціалізація.

Рис.: 4. Бібл.: 19.

Цимбал Людмила Іванівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародної економіки, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: l.tsymbal@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0873-9227>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/G-1616-2017>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57207890003>

Унінець Ірина Михайлівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної теорії, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: uninets.iryana@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1690-6590>

UDC 338.22:330.341.1(477)
JEL: O43; O52; R11; Q01

Tsybal L. I., Uninets I. M. Institutional Mechanisms and Instruments for Post-War Reconstruction of Ukraine within the Smart Economy Conception

The article explores the theoretical and methodological foundations as well as the practical aspects of developing mechanisms and instruments for Ukraine's post-war reconstruction within the smart economy conception. It is substantiated that the country's post-war recovery requires moving from traditional management approaches to models based on knowledge, digital technologies, innovative partnerships, and network interactions. The key mechanisms of smart reconstruction are identified, including institutional, financial-economic, technological, and social mechanisms. Institutional mechanisms include the creation of a national smart reconstruction platform, the development of smart regions, the implementation of digital forms of public-private partnerships, and open registries for monitoring projects. A systematic analysis of institutional actors in post-war reconstruction has been conducted – including State authorities, local communities, businesses, scientific and educational institutions, and public associations – from the perspective of their involvement in forming smart approaches. The importance of enhancing community capacity, fostering partnerships between science, business, and government, and further digital transformation of all economic participants has been highlighted. Key institutional challenges have been identified, such as weak coordination across governance levels, fragmented strategic planning, and insufficient community engagement in developing smart solutions. A model for institutional support of post-war reconstruction based on the smart specialization of regions has been proposed, integrating sustainable development goals with the innovative potential of territories. The research findings can be used to shape regional development policies, improve urban management strategies, and involve international partners in building Ukraine's smart economy. It is found that the conception of a smart economy in Ukraine's post-war reconstruction acts not only as a strategic framework for modernization but also as a practical tool for transforming the economic system, aimed at digital integration, efficient resource utilization, and enhancing the quality of life for the population.

Keywords: smart economy, post-war reconstruction, innovative development, digital transformation, smart financing, public-private partnership, regional policy, smart specialization.

Fig.: 4. Bibl.: 19.

Tsymbal Liudmyla I. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of International Economics, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteyskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: l.tsymbal@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0873-9227>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/G-1616-2017>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57207890003>

Uninets Iryna M. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Economic Theory, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (54/1 Beresteyskyi Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: uninets.iryana@kneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1690-6590>

Сучасна історія глобального розвитку знає не багато прикладів повоєнної економічної відбудови національної економіки. Питання відновлення України після війни належить до найбільш значущих викликів ХХІ століття, що потребують фундаментального переосмислення стратегій економічного розвитку, управління ресурсами та суспільної взаємодії. У контексті зростаючої цифровізації особливої ваги набуває концепція смартекономіки, яка базується на інтеграції інновацій, новітніх технологій, знань і принципів сталого розвитку. Завдання смарт-відбудови істотно перевищує межі традиційного відновлення фізичної інфраструктури. Воно має на меті створення інноваційного підходу до економічного управління, який характеризується високим рівнем ефективності та прозорості, а також здатністю адаптуватися до динамічних змін.

Відбудова економіки України є основою відносно невеликої кількості наукових праць, адже досвід такої відбудови реалізується лише частково – з огляду на поточний стан як економіки, так і військових дій. Досвід повоєнної відбудови окремих країн світу є об'єктом вивчення в наукових працях Дуки А. та Старченка Г. [15], Дідика А. та Погорелова С. [14], Мухіна В. і Белікової Н. [16]. Ключові правові форми повоєнної відбудови досліджуються в роботі Пікулі Т. [18]; економічна стратегія повоєнного відновлення з точки зору дотримання національних інтересів розглядається у праці Янчука А. [19]; Антонюк В. у своїй роботі розглядає потребу відбудови економіки регіонів України та роль смарт-спеціалізації в її забезпеченні [13]. Урядові програми розглядають сучасний стан як «вікно можливостей» для «зеленого» та смарт-відновлення економічної діяльності України [17].

Проте недостатньою залишається питання інституційних механізмів та інструментів повоєнного відродження України в рамках концепції смартекономіки.

Метою статті є визначення ключових інституційних механізмів та інструментів, що сприятимуть процесу повоєнного відродження України

в рамках концепції смартекономіки. Окрему увагу приділено обґрунтуванню їхньої ролі у формуванні інноваційної моделі розвитку держави.

Робота ґрунтується на аналізі літературних джерел і даних проведеного соціологічного дослідження в рамках наукового проекту «Глобальна смартизація як основа повоєнної відбудови економіки України». Методологія проведення дослідження визначала розробку переліку питань для анкети щодо реалізації смартініціатив у містах, основних успіхів та перешкод; проведення опитування консалтинговою компанією «Актив-Груп» на основі комбінованого дослідження. Методи збору первинної інформації включали: кількісну складову (самозаповнення анкет методом CAWI) та якісну складову (глибинні інтерв'ю з представниками органів місцевого самоврядування). Загалом було опитано 111 респондентів (представників органів місцевої влади українських міст) по всій території країни, окрім окупованої частини.

Концепт смартекономіки виник у межах розвитку смарт-міст і смарт-регіонів [6; 7], згодом ставши ширшою парадигмою, що охоплює цифрову, інноваційну та сталу складові економічного розвитку. З позиції системного підходу смартекономіка розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів – технологічних, інституційних, фінансових, соціальних – що забезпечують синергію між державою, бізнесом, наукою та громадою. Методологічною базою дослідження є принципи смарт-спеціалізації (Smart Specialisation Strategy, S3), ESG-підходу та цифрової інтеграції у процесах державного управління [5].

Смартекономіка (*smart economy*) – це модель розвитку, що ґрунтується на використанні знань, інновацій, цифрових технологій і гнучкого управління ресурсами для підвищення конкурентоспроможності, сталості та добробуту [2]. У контексті повоєнної відбудови України смартекономіка виступає методологічною рамкою для формування нової архітектури економічних процесів – від планування відновлення до управління регіональними

екосистемами. Вивчення ключових передумов повоєнної відбудови економіки України дає можливість стверджувати, що їх можна розділити на кілька ключових груп, серед яких: інституційні, фінансово-економічні, технологічні, соціальні механізми.

Концепт смартекономіки передбачає формування інституційної екосистеми, у якій держава, бізнес, наука, громади та міжнародні партнери виступають інтегрованими акторами у створенні спільної доданої вартості. Таким чином, інституційний вимір повоєнної відбудови повинен еволюціонувати від вертикальних адміністративних моделей до мережево-кооперативних структур управління (*network governance*). Інституційні механізми повоєнної відбудови визначають системні рамки організації, координації та моніторингу процесів економічної реконструкції. В умовах переходу України до моделі смартекономіки ці механізми мають забезпечувати не лише відновлення інфраструктури, а й структурну трансформацію економічної системи на основі інноваційності, цифровізації, відкритості даних і багаторівневої взаємодії суб'єктів.

Опитування представників органів місцевого самоврядування свідчить про потребу формування інституційних механізмів, які би формували єдину рамку економічної відбудови та врегульовували б діяльність. До таких механізмів належить створення платформи смарт-відбудови, в рамках якої координувалися б зусилля щодо діяльності держави, бізнесу, громадян, міжнародних донорів, адже, як підтверджує опитування, думки бізнесу й органів місцевого самоврядування різняться щодо ролі кожного з них у процесах економічної відбудови. Варто відмітити, що в рамках напрацювання таких механізмів важливим питанням залишається питання децентралізації, що передбачає можливе посилення спроможності громад, потреба посилення партнерства науки, бізнесу та влади, впровадження цифрових сервісів та подальша цифрова трансформація.

Щодо співпраці бізнесу та органів місцевого самоврядування, то в результаті опитування більше половини (54%) представників органів місцевого самоврядування зазначили, що співпраця з бізнесом досить активна, однак лише 16% представників бізнесу зазначили про такі види активності та співпраці. Така значна асиметрія свідчить про різні підходи у сприйнятті партнерства та залученості бізнесу до реальної співпраці.

Крім того, така різниця може свідчити про дефіцит довіри між акторами та недостатню комунікацію між учасниками економічних процесів. Це, відповідно, підтверджує слабку інституціоналізацію механізмів партнерства. При цьому вищі очікування від можливої співпраці – саме в органів

місцевого самоврядування, що вдвічі перевищують очікування бізнесу, який не сприймає таку співпрацю як достатньо привабливу чи результативну. Загалом, міжнародні експерти оцінюють, що бізнес може забезпечити третину ресурсів для економічної відбудови [8].

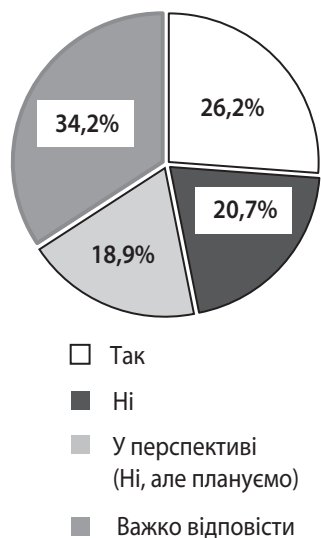
Така інституціоналізація передбачає та потребує формування спільних платформ комунікації та планування проектів. Ними мала б стати платформа «Діалог влади та бізнесу», яка проводиться щотижнево в органах місцевого самоврядування, проте можемо відмітити, що очікування бізнесу від співпраці набагато вищі. Проект «Діалог влади та бізнесу» має бути спрямований на розвиток механізмів публічно-приватного партнерства на місцевому рівні, формуванні прозорих критеріїв ефективності та комунікацій, що відповідає принципам смартуправління (*smart governance*), і сприяти посиленню інституційної довіри між суб'єктами економічної діяльності, що стає підґрунтям для реалізації моделі смартекономіки в повоєнний період. Це знаходиться в рамках європейської концепції розвитку смарт-регіонів, які здійснюють відбудову та функціонування через дані, цифрові сервіси та інноваційні хаби.

Респонденти глибинних інтерв'ю одностайно наголошують на важливості прозорої комунікації, інструментах громадянської участі та мотиваційних механізмах для бізнесу як основних шляхах активного залучення різних соціальних груп до процесів відбудови. Відзначено, що тільки чітка публічна інформація про проекти та результати здатна викликати в людей відчуття дотичності. В цьому контексті ефективними інструментами вважаються суспільні дискусії, опитування, громадські слухання, регулярне інформування жителів про плани та проекти міста.

Крім того, анкетування свідчать, що важливим є створення спеціальних умов для бізнесу, включно з пільговим оподаткуванням і гарантованим доступом до молодих кадрів. Це не лише фінансова, а й системна підтримка на етапі відновлення. Слід зафіксувати, що всі респонденти підкреслюють, що без чесної та активної комунікації ані бізнес, ані громадяни не відчують себе суб'єктами відбудови. Ефективне залучення до відбудови потребує системної, прозорої комунікації, відновлення інструментів участі та стимулювання бізнесу через конкретні механізми підтримки.

Важливим напрямом є побудова багаторівневої системи управління, що сформує національну інституційну архітектуру, яка може включати координативні центри на всіх рівнях управління, зокрема, наприклад, через формування національної

платформи відбудови України, що може становити собою єдине цифрове середовище для інтеграції даних різного виду, планування та координації проєктів з відбудови. Наразі в Україні досить активно реалізується програма щодо розвитку цифрових програм і державної інституціоналізації процесів відбудови на засадах смартекономіки (рис. 1).

Простежується визнання активної участі центральної влади у впровадженні цифрових трансформацій, хоча рівень поінформованості про окремі механізми та джерела ініціатив є різним. Один із респондентів прямо називає Міністерство цифрової трансформації основним рушієм змін, наголошуючи, що місто підтримує всі урядові ініціативи у сфері смарт-рішень. У цьому контексті згадується електронний квиток, який не був запроваджений суто з місцевої ініціативи, а є частиною ширшої політики цифровізації у сфері транспорту. Найявнішими є вказівки на функціонування програми з енергоефективності (утеплення будинків), яка реалізовувалась у межах загальнодержавної ініціативи, а не виключно на рівні міста. Таким чином, держава відіграє системну роль у запуску та масштабуванні смарт-рішень через національні політики, стандарти та ініціативи. Водночас успішність впровадження залежить від локальної спроможності міст адаптувати та розвивати ці ініціативи на місцевому рівні.

На регіональному рівні потребує уваги формування регіональних офісів смарт-відбудови, які можуть бути як самостійними інституційними одиницями, так і частиною існуючої системи влади. Це може реалізувати децентралізацію процесів, урахування локальних потреб, формування смарт-спеціалізації регіонів відповідно до ресурсного потенціалу територій та мережі міжсекторальних хабів (як освітніх, так й інноваційних чи підприємницьких), які можуть виконувати роль

медіаторів між бізнесом, владою, громадянським суспільством, закладами вищої освіти.

У межах реалізації смартекономіки в рамках економічного відродження варто активізувати кластеризацію економіки, реалізацію регіональних смарт-спеціалізацій, розвиток інноваційних екосистем. Ключовими суб'єктами цих процесів є університети (науково-дослідні установи, лабораторії та ін.), технопарки та міжнародні організації, які можуть стати партнерами з інституційної підтримки чи донорського фінансування. Ефективність реалізації таких процесів підвищується завдяки впровадженню цифрових інструментів, серед яких: національні реєстри та карти відбудов, інтегрованої системи електронного документообігу, системи відкритих даних для аналітики, можливості долучення громади до процесу ухвалення рішень. Однак більше, ніж у 10% українських міст взагалі не реалізуються ініціативи з електронного урядування (рис. 2).

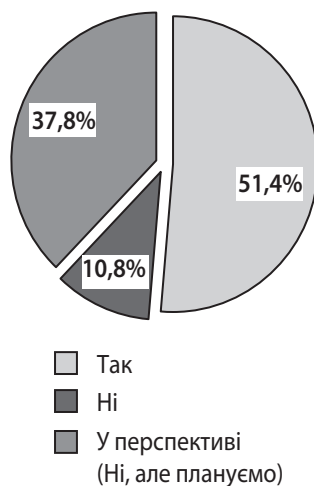

Рис. 2. Рівень реалізації проєктів з електронного урядування в містах України, 2025 р. (результати опитування)

Респонденти підтверджують наявність базових інструментів електронного урядування у громадах. Йдеться передусім про сервіси, які забезпечують зручну адміністративну взаємодію між мешканцями та муніципалітетом, проте спектр цифрових рішень наразі обмежений. Так, електронні черги та онлайн-запис стали частиною стандартної практики. Механізм електронних петицій є доступним і використовується мешканцями як канал звернення та впливу на місцеві рішення. Загалом реалізація електронного урядування на місцевому рівні обмежується окремими сервісами, спрямованими переважно на спрощення адміністративної взаємодії.

Водночас відсутні згадки про повноцінні цифрові платформи, інтегровані реєстри, онлайн-кон-

сультації чи відкриті дані. Це вказує на потребу в подальшому розвитку інфраструктури е-врядування та цифрової участі громади (рис. 3).

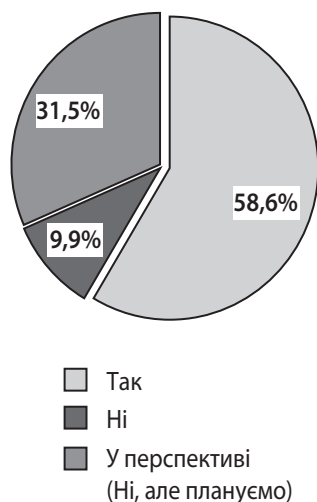

Рис. 3. Рівень реалізації ініціатив з діджиталізації на місцевому рівні, 2025 р. (результати опитування)

Результати опитування підкреслюють наявність сталої діджитал-екосистеми в містах, яка включає цифрові сервіси, елементи смарт-інфраструктури та механізми електронної участі. Основні ініціативи мають інституційну підтримку з боку держави, але також формуються на основі тривалих місцевих практик.

Серед ключових практик – електронні черги, механізми електронних петицій, цифрові канали комунікації з житлово-комунальними службами, гарячі лінії, а також ресурси для подання скарг і звернень онлайн. Слід підкреслити, що система електронних петицій працює ефективно, дозволяючи громадянам виносити питання, які можуть бути підтримані владою без прямого звернення, на сесію міської ради (рис. 4).

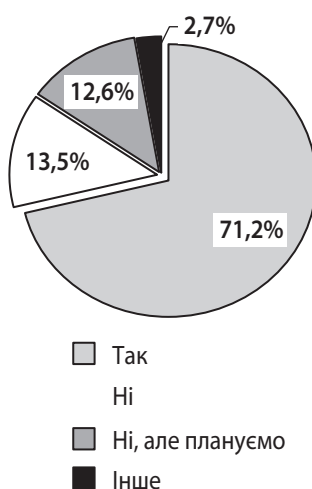

Рис. 4. Рівень ініціатив громадськості для реалізації проєктів смарт-розвитку на місцях, 2025 р. (результати опитування)

Простежується консенсус щодо наявності механізмів, які дозволяють реалізовувати громадські ініціативи за підтримки органів місцевої влади. Основним інструментом такого партнерства називається Громадський бюджет, що дозволяє жителям міста без юридичного статусу подавати ідеї та отримувати на них фінансування. Респонденти підкреслюють, що завдяки цьому інструменту в м. Рівне реалізовано десятки проєктів, зокрема у сфері благоустрою, дозвілля та культури. При цьому, наявними є згадки, що через обмеженість бюджету сьогодні переважно підтримуються ініціативи з воєнною та патріотичною тематикою, що відображає адаптацію до реалій повномасштабної війни.

Проте в практичній діяльності є приклади, коли рішення міської влади були прямо пов'язані з громадським запитом, зокрема реконструкція парків, прийняття ветеранської програми, на що впливає саме активна позиція місцевих мешканців.

Варто відмітити, що формування регіонального рівня інституціоналізації відбудови на основі смартекономіки потребує і формування стратегії розвитку. Наразі можемо відмітити, що опитування підтверджує відсутність цілісних концептуалізованих стратегій розвитку смарт-міст і реалізації смарт-рішень у регіонах. Експертні оцінки вказують на наявність загальної стратегії соціально-економічного розвитку, до якої інтегровано фрагментарні елементи смарт-підходів (цифровізація, інноваційна інфраструктура, сталий транспорт, енергоефективність тощо). Проте така інтеграція не набуває форми самостійного стратегічного документа чи програмного підходу, що знижує узгодженість дій між секторами.

Характерною є декларативність включення «смарт»-компонентів: вони радше відображають загальні тенденції модернізації, ніж системне бачення цифрової трансформації міського середовища. Висловлювання респондентів про те, що «стратегія враховувала SMART-спеціалізацію, але окремої SMART-стратегії немає», демонструє інституційну невизначеність і слабку формалізацію смарт-напрямів у стратегічному плануванні.

Водночас згадки про оновлення міської стратегії на основі державних та обласних документів свідчать про потенційну еволюцію стратегічного підходу в напрямі смарторієнтації. Проте наразі відсутні ознаки комплексної вертикальної інтеграції: міські ініціативи не з'єднані з національними рамками цифрової трансформації (Digital Ukraine [4], Smart Specialisation [9]), а комунікація між рівнями управління залишається переважно реактивною.

Особливо показовим є те, що навіть активні громадяни та учасники процесів місцевого розвит-

ку не володіють інформацією про існування окремої smart-стратегії. Це підкреслює недостатній рівень інституційної прозорості, комунікації та громадської залученості до стратегічного планування. За таких умов реалізація smart-принципів відбувається не як результат інтегрованої політики, а як сукупність розрізнених ініціатив, що мають локальний характер і не підпорядковуються спільній логіці міського розвитку.

Таким чином, на основі експертних оцінок можна зробити висновок, що інституційне середовище розвитку міста перебуває на етапі попереднього розвитку. Регіональний рівень інституціоналізації економічної відбудови України може бути реалізованим через доповнення чинної стратегії регіонального розвитку модулем чи розділом зі smart-розвитку, в рамках якого було б інтегровано цифрові, екологічні, соціальні та інноваційні компоненти в загальну модель управління, визначалися пріоритети та напрями smart-спеціалізації, забезпечувалися інституційна відкритість й участь громадськості та, разом із тим, забезпечувалося б узгодження регіональних ініціатив з національними чи європейськими ініціативами цифрової трансформації.

Важливим питанням з точки зору інституціоналізації економічної відбудови є врахування європейського вектора інституційної інтеграції, адже Україна може певною мірою адаптувати досвід міжнародних програм, зокрема EU Smart Specialisation [1] та Green Deal [10]. Загалом ці програми орієнтуються на сталий розвиток, що реалізується в площині діджиталізації. Також важливими елементами інституціоналізації є гармонізація з європейськими рамками, наприклад Ukraine Facility [12], Digital agenda for Europe [3], SDGs [11]. Це дозволить сформувати спільну архітектуру управління та забезпечити ефективне використання міжнародної допомоги з відбудови.

ВИСНОВКИ

Інституційні механізми забезпечення повноцінної відбудови економіки України потребують подальшого вдосконалення. Аналіз сучасного стану рівня розвитку інституційних механізмів свідчить про початкові етапи систематизації, проте важливим питанням залишається структурна перебудова та структуризація як наявних механізмів, так і розробка нових з урахуванням наявних реалій.

Дослідження свідчать про недостатній рівень співпраці інституцій з іншими учасниками економічної діяльності, що потребує інституціоналізації та напрацювання конкретних інструментів формування економічно ефективного середовища для відбудови економіки України. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. About S3. *European Commission*. 2025. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/s3-community-of-practice/about_en
2. Apostol D., Balaceanu C., Constantinescu E. M. Smart-economy concept – facts and perspectives. *HOLISTICA. Journal of Business and Public Administration*. 2015. Vol 6. Iss. 3. P. 67–75. URL: <https://ipe.ro/RePEc/WorkingPapers/wpconf141113.pdf>
3. Digital agenda for Europe. 2025. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/64/digital-agenda-for-europe>
4. Digital Ukraine. 2025. URL: <https://digitalukraine.com.ua/ua/#b779951>
5. Smart Specialisation Platform (S3). *European Commission*. 2024. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu>
6. Schaffers H., Komninos N., Pallot M., Miguel Aguas et al. Smart Cities as Innovation Ecosystems sustained by the Future Internet. 2012. 65 p. URL: <https://inria.hal.science/hal-00769635/PDF/FIREBALL-White-Paper-Final2.pdf>
7. Nam T., Pardo T. A. Conceptualizing Smart City with Dimensions of Technology, People, and Institutions. *Proceedings of the 12th Annual International Digital Government Research Conference: Digital Government Innovation in Challenging Times* (June 12–15, 2011). USA, 2011. P. 282–291. DOI: <https://doi.org/10.1145/2037556.2037602>
8. Private Sector Opportunities for a Green and Resilient Reconstruction in Ukraine. *IFC*. 24.10.2023. URL: <https://www.ifc.org/en/insights-reports/2023/private-sector-opportunities-for-a-green-and-resilient-reconstruction-in-ukraine>
9. Smart specialisation in Ukraine. URL: <https://en.innopolicy.info/>
10. The European Green Deal. *European Commission*. 2025. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
11. The SDGs in Action. *UNDP*. 2025. URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
12. The Ukraine Facility. *European Commission*. 2025. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en
13. Антонюк В. П. Потреба відбудови економіки регіонів України та роль smart-спеціалізації в її забезпеченні. *Вісник економічної науки України*. 2024. № 1. С. 150–159. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1\(46\).150-159](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1(46).150-159)
14. Дідик А. М., Погорелов Ю. С. Міжнародний досвід післявоєнного розвитку економіки: уроки для України. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2023. Вип. 5. № 1. С. 269–282. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.01.269>
15. Дука А. П., Старченко Г. В. Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України.

- Проблеми сучасних трансформацій. Серія «Економіка та управління».* 2022. № 6.
DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>
16. Мухін В. А., Білікова Н. В. Напрями та перспективи імплементації зарубіжного досвіду щодо відновлення соціально-економічного розвитку після воєнних конфліктів. *Бізнес Інформ*. 2023. № 9. С. 19–26.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-19-26>
 17. Передумови повоєнної відбудови української промисловості. *UkraineInvest*. 2025. URL: <https://surl.li/bqyfkp>
 18. Пікуля Т. О. Основні правові форми та механізми повоєнної відбудови України. *Київський часопис права*. 2023. № 3. С. 29–34.
DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2022.3.4>
 19. Янчук А. О. Економічна стратегія повоєнного відновлення як основа забезпечення національних інтересів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2024. Т. 35. № 5. С. 80–89.
DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.5/14>
- REFERENCES**
- About S3. (2025). European Commission. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communities-and-networks/s3-community-of-practice/about_en
- Antoniuk, V. P. (2024). Potreba vidbudovy ekonomiky rehioniv Ukrainy ta rol smart-spetsializatsii v yii zabezpechenni [The need to rebuild the economy of the regions of Ukraine and the role of smart specialization in ensuring it]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, (1), 150–159.
[https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1\(46\).150-159](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1(46).150-159)
- Apostol D., Balaceanu C., & Constantinescu E. M. (2015). Smart-economy concept – facts and perspectives. *HOLISTICA. Journal of Business and Public Administration*, 6(3), 67–75. URL: <https://ipe.ro/RePEc/WorkingPapers/wpconf141113.pdf>
- Didyk, A. M., & Pohorelov, Yu. S. (2023). Mizhnarodnyi dosvid pislivoiennoho rozvytku ekonomiky: uroky dlia Ukrainy [International experience of post-war economic development: lessons for Ukraine]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*, 5(1), 269–282.
<https://doi.org/10.23939/smeu2023.01.269>
- Digital Ukraine. (2025). URL: <https://digitalukraine.com.ua/ua/#b779951>
- Digital agenda for Europe. (2025). URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/64/digital-agenda-for-europe>
- Duka, A. P., & Starchenko, H. V. (2022). Svitovyi dosvid povoiennoho vidnovlennia ekonomiky: uroky dlia Ukrainy [World experience of post-war economic recovery: lessons for Ukraine]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriiia «Ekonomika ta upravlinnia»*, (6).
<https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>
- The European Green Deal. (2025). European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- Mukhin, V. A., & Bielikova, N. V. (2023). Napriamy ta perspektyvy implementatsii zarubizhnoho dosvidu shchodo vidnovlennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku pislia voiennykh konfliktiv [Directions and prospects for the implementation of foreign experience in the restoration of socio-economic development after military conflicts]. *Biznes Inform*, (9), 19–26.
<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-19-26>
- Nam T., & Pardo T. A. (2011). Conceptualizing Smart City with Dimensions of Technology, People, and Institutions. *Proceedings of the 12th Annual International Digital Government Research Conference: Digital Government Innovation in Challenging Times* (June 12–15, 2011), USA, 282–291.
DOI: <https://doi.org/10.1145/2037556.2037602>
- Peredumovy povoiennoi vidbudovy ukrainskoi promyslovosti [Prerequisites for the post-war reconstruction of Ukrainian industry]. (2025). *UkraineInvest*. URL: <https://surl.li/bqyfkp>
- Pikulia, T. O. (2023). Osnovni pravovi formy ta mekhanizmy povoiennoi vidbudovy Ukrainy [The main legal forms and mechanisms of post-war reconstruction of Ukraine]. *Kyivskyi chasopys prava*, (3), 29–34.
<https://doi.org/10.32782/klj/2022.3.4>
- Private Sector Opportunities for a Green and Resilient Reconstruction in Ukraine. (2023, October 24). IFC. URL: <https://www.ifc.org/en/insights-reports/2023/private-sector-opportunities-for-a-green-and-resilient-reconstruction-in-ukraine>
- The SDGs in Action. (2025). UNDP. URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
- Schaffers H., Komninos N., Pallot M., Miguel Aguas, et al. (2012). *Smart Cities as Innovation Ecosystems sustained by the Future Internet*. 65 p. URL: <https://inria.hal.science/hal-00769635/PDF/FIREBALL-White-Paper-Final2.pdf>
- Smart Specialisation Platform (S3). (2024). European Commission. URL: <https://s3platform.jrc.europa.eu>
- Smart specialisation in Ukraine. URL: <https://en.innopolicy.info/>
- The Ukraine Facility. (2025). European Commission. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en
- Yanchuk, A. O. (2024). Ekonomichna stratehiia povoiennoho vidnovlennia yak osnova zabezpechennia natsionalnykh interesiv [Economic strategy of post-war recovery as a basis for ensuring national interests]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia «Yurydychni nauky»*, 35(5), 80–89.
<https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.5/14>